

МАКС ФРИШ

ЕВРЕИНЪТ В АНДОРА

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2009

chitanka.info

Живял в Андора млад човек, когото всички смятали за евреин. Ако опишем възможната история на неговия произход и всекидневното му общуване с андоранците, ще се разбере, че в него те виждали само едно: евреина — веднъж завинаги установен образ, един идол, с който се сблъскали навсякъде. Например недоверието им по отношение на неговата чувствителност — според андоранците един евреин не можел да я притежава. Обръщали внимание върху остротата на неговия ум, който тъкмо поради това по неволя се изострял. Или пък неговото отношение към парите, които също и в Андора играели важна роля: той винаги знаел, долавял онова, което всички скрито си мислели; сам изпитвал себе си, за да установи дали наистина е така, дали постоянно мисли за пари, изпитвал се, докато открил, че е вярно, така си било: действително мислел непрекъснато за пари. Признал си го и навирил глава, а андоранците се споглеждали безмълвно, но никой не свивал презрително устни, почти никой.

Също и по въпроса за родината той много добре знаел какво си мислят за него: когато споменавал тази дума, отминавали я като паднала в калта монета. Защото един евреин, това андоранците добре знаели, можел да избира, да купува своята родина, но нямал като тях родина по рождение; и каквито и добронамерени мисли да изказвал, когато се обсъждали андоранските дела, думите му потъвали в мълчанието им като в памук. По късно установил, че явно му липсва такт, да, веднъж дори му го заявили в лицето, когато, отчаян от държанието им, се поразпалил. Родината принадлежала на другите, веднъж завинаги, и от него не очаквали да я обича, напротив, неговите настойчиви опити и домогвания само издълбали пропаст от подозрения; а той търсел благосклонност, приобщаване, близост — но всички виждали в това само средство за постигането на някаква цел, макар и сами да не разбирали каква пък може да бъде тази цел.

Нещата се повтаряли, докато един ден той установил, открил го с неуморния си и анализиращ всичко ум, че наистина не обича родината си, не обича дори самата дума, която всеки път му създавала чувство за неловкост. Очевидно другите имали право. Очевидно той изобщо не можел да обича, поне не като андоранците; наистина в него пламтял огънят на страстта, но заедно с това властвал хладният разум, който всички усещали като някакво постоянно заредено тайно оръжие в служба на неговата отмъстителност; липсвала му сърдечност,

привързаност, липсвала му — и това не подлежало на съмнение — топлотата на доверието. Разговорите с него наистина били занимателни, но не и приятни, задушежни. Не успявал да се държи като другите и след много безуспешни опити да не се откроява, той започнал да показва своята отлика с някакво упорство, с нещо като гордост, зад която се криела враждебност; а понеже тя не била приятна и за самия него, той я правел по-поносима чрез деловита любезност; дори когато се покланял, в това имало някакъв упрек, сякаш хората му били криви, задето е евреин...

Повечето андоранци не му правели нищо.

И нищо добро, следователно.

Но имало и андоранци с по-свободен и прогресивен дух, както сами го определяли, дух, отдаващ дължимото на хуманността — те уважавали евреина именно заради еврейските му качества, както се изразявали, заради острия му ум и така нататък. Те останали на негова страна до самата му смърт, която била жестока, толкова жестока и отвратителна, че се ужасили дори онези андоранци, които дори не подозирали, че целият свят е изпълнен с жестокости. Тоест те не съжалявали за евреина, или, казано съвсем откровено, не страдали поради загубата му, а само се възмущавали от хората, които го убили, и от начина, по който сторили това, най-вече от начина...

Дълго приказвали за това.

Докато един ден излязло на бял свят нещо, което сам той, покойният, не можел да знае: че бил намерено дете, чиито родители открили по-късно — андоранец като всички останали...

Сега вече спрели да приказват.

Но когато се поглеждали в огледалото, андоранците с ужас откривали, че те самите имат еврейските черти на Юда, всички до един.

Речено е: „Не си създавай идоли за бога!“ Това е вярно и в такъв смисъл: бог е истински живото, неуловимото у всеки човек. Изграждането на непоклатимо убеждение, на идол, е грях, който почти непрекъснато изпитваме върху гърба си и сами извършваме...

Освен когато обичаме.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.